

RIGSADVOKATEN

Frederiksholms Kanal 16
1220 København

Sendt til: rigsadvokaten@ankl.dk, mhu005@ankl.dk,
mba038@ankl.dk, ksc018@politi.dk
J.nr. RA-2026-3200606-5

28. september 2026

Høringssvar over erfaringer med den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse

Danske Advokater takker for muligheden for at afgive høringssvar.

Dette høringssvar er udarbejdet i samarbejde med fagudvalget for strafferet og straffeprocess samt retssikkerhedsudvalget.

Danske Advokaters overordnede position

Danske Advokater støtter fortsat fuldt ud det grundlæggende hensyn bag voldtægtsbestemmelsen: Den seksuelle selvbestemmelsesret skal være omdrejningspunktet for den strafferetlige beskyttelse, og seksuelt samvær skal være frivilligt for alle involverede.

Danske Advokater finder imidlertid, at de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, som organisationen fremhævede forud for indførelsen af den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse, fortsat er relevante. Erfaringerne fra forsvarsadvokaternes praktiske arbejde med bestemmelsen giver efter Danske Advokaters opfattelse anledning til på ny at overveje, om den valgte samtykkebaserede model har fundet den rette balance mellem på den ene side beskyttelsen af den seksuelle selvbestemmelsesret og på den anden side grundlæggende strafferetlige principper om klarhed, forudsigelighed, uskyldsformodning og anklagemyndighedens bevisbyrde.

Danske Advokater anbefalede i forbindelse med Straffelovrådets betænkning nr. 1574/2020, i overensstemmelse med rådets flertal, en frivillighedsbaseret frem for en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse. De praktiske erfaringer siden bestemmelsens ikrafttræden giver efter Danske Advokaters opfattelse ikke grundlag for at ændre denne vurdering.

1. Samtykkebegrebet og grænsen for det strafbare

Erfaringerne fra praksis viser, at samtykkebegrebet kan være vanskeligt at omsætte til den konkrete strafferetlige vurdering. Seksuelle relationer indebærer ikke nødvendigvis et udtrykkeligt formuleret samtykke, og vurderingen kommer derfor ofte til at bero på parternes handlinger, signaler og forståelse af situationen.

Dette aktualiseres navnlig i sager mellem unge mennesker, hvor parterne eksempelvis har mødt hinanden i nattelivet, og hvor der kan være tale om misforståede eller forskelligt opfattede signaler. I sådanne situationer kan grænsen mellem strafbar og ikke-strafbar adfærd blive vanskelig at forudsige.

Det er samtidig væsentligt at fastholde, at kravet om samtykke gælder begge parter. Vurderingen bør derfor ikke på forhånd tage udgangspunkt i en bestemt rollefordeling mellem en initiativtagende og en samtykkende part, men i begge parter handlinger og deltagelse i det seksuelle forhold.

Danske Advokater anbefaler derfor:

- at evalueringen undersøger, om frivillighedsbegrebet, som foreslået af flertallet i Straffelovrådet, vil give en mere hensigtsmæssig og retssikker afgrænsning af det strafbare område.

2. Bevisvurdering og retssikkerhed

Voldtægtssager er ofte karakteriseret ved, at der ikke foreligger objektive beviser for, hvad der er foregået mellem parterne. Bevisførelsen kommer derfor i betydeligt omfang til at bero på forklaringer fra henholdsvis forurettede og tiltalte.

Forsvarsadvokater oplever, at grænsen i disse sager kan være meget hårfin. Der peges samtidig på en oplevelse af, at divergenser eller usikkerheder i henholdsvis forurettedes og tiltaltes forklaringer ikke nødvendigvis tillægges samme betydning.

Danske Advokater finder det retssikkerhedsmæssigt problematisk, hvis udfaldet i sådanne sager i for høj grad kommer til at bero på, hvilken af parterne der fremstår mest troværdig eller forklarer sig mest overbevisende.

Det er i den forbindelse afgørende, at den samtykkebaserede bestemmelse ikke i praksis medfører en forskydning af anklagemyndighedens bevisbyrde. Det må fortsat være anklagemyndigheden, der ud over enhver rimelig tvivl skal bevise såvel det objektive gerningsindhold som tiltaltes forsæt.

Danske Advokater anbefaler derfor:

- at evalueringen særsomt undersøger bevisvurderingen i sager, hvor spørgsmålet om samtykke hovedsageligt beror på modstående forklaringer fra forurettede og tiltalte, herunder om de almindelige principper om uskyldsformodning og anklagemyndighedens bevisbyrde fastholdes fuldt ud i praksis.

3. Sigtedes forklaring, retten til ikke at udtale sig og forsvarerbistand

Bestemmelsen har også betydning for forsvarerens rådgivning af den sigtede. Når sagens centrale spørgsmål er, om der forelå samtykke, kan den sigtedes egen opfattelse af situationen og de konkrete omstændigheder, som denne opfattelse byggede på, få afgørende betydning.

Det kan skabe et betydeligt praktisk pres på den sigtede for at afgive forklaring. Selv om retten til ikke at udtale sig formelt består uændret, bør det undersøges, om denne ret i praksis får et mere begrænset eller nærmere illusorisk indhold i denne type sager, fordi den sigtede reelt kan være nødt til at forklare, hvorfor vedkommende opfattede den anden parts adfærd som udtryk for samtykke.

Der kan i den forbindelse peges på en mulig ubalance mellem rammerne for henholdsvis forurettedes og sigtedes forklaring. Forurettede over 15 år tilbydes videoafhøring, således at forklaringen optages på et tidligt tidspunkt i sagen og efterfølgende kan anvendes under hovedforhandlingen. Den sigtede har ikke en tilsvarende mulighed, men vil som udgangspunkt skulle afgive forklaring under hovedforhandlingen,

ofte betydeligt senere i forløbet. Denne forskel kan være særlig relevant i voldtægtssager, hvor bevisførelsen ofte i væsentligt omfang beror på parternes forklaringer om det samme hændelsesforløb.

Tidsforløbet og forskellene i rammerne for afgivelsen af forklaringer kan derfor få betydning for den efterfølgende vurdering af forklaringernes præcision, konsistens og troværdighed.

Den første politiafhøring kan samtidig få væsentlig betydning for sagens videre forløb og den senere bevisvurdering. På den baggrund finder Danske Advokater, at sigtedes adgang til forsvarerbistand bør styrkes allerede på dette tidlige stadium.

Danske Advokater anbefaler derfor:

- at evalueringen belyser, om der er en hensigtsmæssig balance mellem rammerne for forurettedes og sigtedes forklaringer, og om der er grundlag for i højere grad at sikre ensartede vilkår for dokumentation og anvendelse af parternes tidlige forklaringer.
- at der indføres obligatorisk forsvarerbeskikkelse i voldtægtssager allerede forud for sigtedes første politiafhøring.

4. Anmeldelse, efterforskning og sagens udvikling

Forsvarsadvokater oplever sager, hvor anmeldelsen sker efter en periode, og hvor parternes efterfølgende refleksioner over hændelsesforløbet kan få betydning for deres forståelse af, hvad der fandt sted. Det bør indgå i evalueringen, hvordan sådanne efterfølgende refleksioner håndteres bevismæssigt, og hvordan der sondres mellem parternes oplevelse på gerningstidspunktet og deres senere fortolkning af hændelsen.

Der peges endvidere på behovet for en ensartet og præcis forståelse af samtykkebegrebet hos politiet. Den indledende afhøring kan få væsentlig betydning for sagens videre forløb, og spørgsmålene bør derfor så vidt muligt være åbne og ikke baseret på en på forhånd fastlagt forståelse af parternes roller eller af, hvem der skulle samtykke til hvad.

Danske Advokater anbefaler derfor:

- at evalueringen belyser, hvordan efterfølgende refleksioner over hændelsesforløbet håndteres bevismæssigt, særligt hvor anmeldelsen foretages længe efter selve hændelsestidspunktet,
- at den indledende afhøring så vidt muligt baseres på åbne spørgsmål uden en på forhånd fastlagt forståelse af parternes roller.

5. Konsekvenserne af at blive inddraget i straffesystemet

Danske Advokater pegede allerede ved indførelsen af den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse på, at anvendelsen af samtykke frem for frivillighed som kriterium kunne indebære en risiko for, at seksuelle forhold blev omfattet af strafansvaret, selv om der ikke var et klart behov for at kriminalisere dem.

Erfaringerne fra praksis giver anledning til fortsat opmærksomhed på denne problemstilling. Det gælder navnlig i sager, hvor spørgsmålet om samtykke beror på parternes forskellige opfattelser af handlinger og signaler, og hvor der ikke nødvendigvis foreligger andre beviser, som kan understøtte den ene

forklaring frem for den anden. I sådanne sager kan grænsen mellem strafbar og ikke-strafbar adfærd være vanskelig at fastlægge.

Det kan medføre, at personer bliver sigtet og tiltalt for voldtægt i sager, der senere ender med frifindelse eller påtaleopgivelse. Allerede en sigtelse og navnlig en tiltale for voldtægt kan have meget betydelige personlige, sociale og erhvervsmæssige konsekvenser, uanset sagens endelige udfald.

Det understreger betydningen af, at grænsen for strafansvaret er så klar og forudsigelig som muligt, og at de almindelige strafferetlige retssikkerhedsgarantier fastholdes fuldt ud.

Danske Advokater anbefaler derfor:

- at evalueringen ikke alene belyser udviklingen i antallet af anmeldelser, sigtelser, tiltaler og domfældelser, men også i hvilket omfang anmeldelser og sigtelser afsluttes uden tiltale, og hvor mange tiltalte der efterfølgende frifindes,
- at udviklingen før og efter den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelses ikrafttræden sammenholdes, så det kan afdækkes, om flere personer inddrages i straffesystemet som sigtede eller tiltalte, uden at sagerne i sidste ende fører til domfældelse.

6. Oplysning og forebyggelse – særligt blandt unge

Erfaringerne peger på, at mange af de vanskelige situationer opstår blandt helt unge mennesker, hvor der kan være forskellige opfattelser af seksuelle signaler, grænser og samtykke.

Danske Advokater finder derfor, at evalueringen ikke alene bør fokusere på strafferetlig regulering og strafforfølgning. Der er også behov for en forebyggende indsats.

Danske Advokater anbefaler derfor:

- at undervisningen om seksuel selvbestemmelse, frivillighed, samtykke og grænser styrkes i folkeskolens ældste klasser og på ungdomsuddannelserne,
- at praktiserende strafferetsadvokater inddrages i undervisningen, så deres erfaring fra konkrete straffesager kan bidrage til oplysning om, hvordan bestemmelsen fungerer i praksis, og hvilke konsekvenser misforståelser af seksuelle grænser kan få for alle involverede.

7. Behov for fornyet vurdering af frivillighedsmodellen

Danske Advokater finder samlet set, at de betænkeligheder, der blev fremført i forbindelse med lovens tilblivelse, fortsat gør sig gældende.

Danske Advokater anbefalede dengang – i overensstemmelse med flertallet i Straffelovrådet – en frivillighedsbaseret bestemmelse. Et centralt hensyn var at sikre den seksuelle selvbestemmelsesret uden samtidig at skabe unødigt usikkerhed om grænsen for strafansvaret.

Evalueringen giver nu mulighed for på baggrund af flere års praktiske erfaringer og retspraksis at efterprøve de forudsætninger, som lå til grund for valget mellem de to modeller.

Danske Advokater anbefaler derfor:

- at evalueringen indeholder en egentlig vurdering af, om de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ved samtykkemodellen har vist sig i praksis, og om en frivillighedsbaseret bestemmelse samlet set vil indebære en mere hensigtsmæssig balance mellem beskyttelsen af den seksuelle selvbestemmelsesret og retssikkerheden for den mistænkte, sigtede og tiltalte.

8. Afsluttende bemærkninger

Danske Advokater står gerne til rådighed for en nærmere drøftelse.

Med venlig hilsen

Mette Hoeck
Juridisk konsulent
Danske Advokater